Justyna Makowska-Wąs

„Gabinet farmakognostyczny Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie na tle innych kolekcji uniwersyteckich w Europie”

Przedstawiona praca opisuje utworzony przez profesora Floriana Sawiczewskiego w latach 1825-1857 Gabinet farmakognostyczny przy Katedrze Farmacji Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Krakowskie zbiory porównano z dwoma wybranymi uniwersyteckimi kolekcjami farmakognostycznymi powstałymi w zbliżonym czasie na terenach o podobnych uwarunkowaniach geopolitycznych. Są to kolekcja leków Katedry Farmakognozji Uniwersytetu Wiedeńskiego (*Drogensammlung des Departments für Pharmakognosie*) oraz kolekcja farmakognostyczna Uniwersytetu Filipa w Marburgu (*Pharmakognostische Sammlung der Philipps-Universität Marburg*).

Na podstawie dostępnych źródeł archiwalnych oraz współczesnych opracowań naukowych scharakteryzowano wyżej wymienione kolekcje w trzech ośrodkach nauczania farmacji, pod względem zasobów i funkcji. Ponadto, przeprowadzono analizę *in situ* stanu zachowania tych zbiorów oraz zdefiniowano ich współczesne znaczenie.

W rozdziale pierwszym pracy przedstawiono zakres tematyczny wraz z definicją *gabinetu farmakognostycznego*. Rozdział drugi określa cele pracy. W kolejnych rozdziałach (3-4) omówiono dotychczasową wiedzę na temat Gabinetu farmakognostycznego w Krakowie, ramy czasowe i terytorialne oraz założenia metodologiczne i charakterystykę źródeł. W rozdziale piątym przybliżono definiowanie *farmakognozji* jako nowej nauki oraz historię jej nauczania w ośrodku krakowskim, pozostałych ośrodkach polskich, a także w Wiedniu i Marburgu. Rozdział szósty omawia proces formowania kolekcji Sawiczewskiego jak również pozostałych dwóch kolekcji europejskich, z kolei w rozdziale siódmym przedstawiono współczesny stan ich zachowania. Na koniec przedstawiono omówienie wyników badań oraz podsumowanie. W aneksie zamieszczono biogramy twórców omawianych kolekcji. Uzupełnieniem pracy jest suplement, zawierający zachowane w zbiorach Archiwum UJ inwentarze Katedry Farmacji z lat 1811-1830.

"The Pharmacognostic Cabinet of the Jagiellonian University in Cracow compared to other university collections in Europe"

The presented work describes the Pharmacognostic Cabinet established by Professor Florian Sawiczewski in the years 1825-1857 at the Department of Pharmacy at the Jagiellonian University in Cracow. Cracow's collection was compared with two selected academic pharmacognostic collections created in a similar time frame in countries with similar geopolitical conditions; namely collection of medicines from the Department of Pharmacognosy of the University of Vienna (*Drogensammlung des Departments für Pharmakognosie*) and the pharmacognostic collection of the University of Marburg (*Pharmakognostische Sammlung der Philipps-Universität Marburg*).

Based on available archival sources and contemporary scientific studies, the collections mentioned above in three pharmacy teaching centers have been characterised in terms of resources and functions. Additionally, an *in situ* analysis of the current state of preservation of these collections was carried out and their contemporary significance was defined.

The first chapter of this work presents the thematic scope, together with the definition of the Pharmacognostic Cabinet. The second chapter defines the objectives of this work. The subsequent chapters (3-4) discuss the current state of knowledge about the Pharmacognostic Cabinet in Cracow, the time and territorial framework, as well as methodology and the characteristic of sources. Chapter five presents the definition of harmacognosy as a new academic discipline and the history of its teaching at an academic center in Cracow, other Polish centers, in Vienna and Marburg. The sixth chapter discusses the process of forming the Sawiczewski Collection in addition to two other European collections, while the seventh chapter presents the contemporary state of its preservation. Finally, the research results are discussed and summarized. The Appendix contains biographies of the founders of the researched collections. The addition to this work consists of the supplement containing the inventories of the Department of Pharmacy, from 1811-1830 kept in the archives of the Jagiellonian University.